

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

UPA 2014/20 & 21
8. april 2014
kvk

Naalackersuisut suliffissaaleqinerup ataavartumik akiorneqarnissaanik siunertaqartumik ataatsimoorussamik pilersaarummik piaartumik suliarinninnissamik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Pilersaarummi Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmi aningaasat uninngaannartut inuiaqatigiit akornanni sulisinneqalernissaannik, nunaqarfinni aalisakkerivinnik sullissinissamut isumaqatigiissutinut aningaasaliissutit amerlineqarnissaannik kiisalu illersorneqarsinnaasumik aalisagartassat amerlineqarnissaannik imaqassaaq. Pilersaarut Inatsisartut ataatsimiinneranni maanna ingerlasumi saqqummiunneqassaaq.

(Siumup Atassutillu Inatsisartunut ilaasortaatitai)

&

Nunatsinni annertuumik suliffissaaleqinerup piaartumik ataavartumillu annikillisinneqarnissaa siunertaralugu Naalackersuisut ataatsimoortumik periusissamik Inatsisartunut saqqummiussaqaarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inuit Ataqatigiit, Partii Inuit aamma Partii Naleraq Inatsisartunut ilaasortaatitai)

Suliffissaaleqinerujussuup annikillisinneqartariaqarnera kikkuugaluaruttaluunniit suleqataaffigerusupparput. Tamanna siunnersuutit marluk oqaluserisatta immineq takutippaat kiisalu Naalackersuisut ulluni kingullerni oqallinnissamut matumunnga sioqutsiniarpa-laartumik nalunaaruteqarnermikkut takutippaat ajornartorsiut annertusiartuinnartoq arlaannik iliuseqarfigineqartariaqartoq.

Oqaaseqaatissatta matuma allannerata nalaani 175 mio.kr.-it qanoq atorniarneqarnerisut naluarput aammami qinnuteqaatiginiarneqartutut nalunaarutigineqareersoq Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami suli takunngilarput.

Taamaattumik siunnersuutinut eqqartukkatsinnut atatillugu paaserusunnaraluarpoq suliffissat qassit, suut sumilu pilersinneqarnissaat Naalackersuisuniit pilersaarutigineqarner-soq?

Tassami aalajangersakkat imminnut ataqatigiittariaqarput, Inatsisartut aalajangiussaata Naalackersuisullu iluuseriniagaat imminnut tapertariittariaqarput. Aamma paaserusun-narpoq sanaartugassatut pilersaarutaasimagaluartut sorliit taamaatiinnarneqassanersut?

Immikkut iliuseqarniarneq akerlerinngilarput, taamaakkaluartoq isumaqarpugut tamama saniatigut pinngitsoorani siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusi-ortoqartariaqartoq.

Suliffissaaleqisut qanoq amerlatiginersut eqqarsaatigalugit ukiuni qaangiuttuni nalunaar-sueriaatsit pitsanngoriartortinneqarnikuupput ilaatigut nunaqarfinni suliffissaaleqisut ilanngunneqartalerlutik. Aamma suliffissaaleqinerup sukumiinerusumik paasisaqarfiginissaa siunertaralugu suliffissaaleqisut sulilersinnaanermut piareersimanerat naapertorlugu immikkooortunut pingasunut immikkooortiterneqartalerput. Inuit imaalitsiaannaq sulilersinnaasutut naatsorsuutigineqanngitsut immikkooortut pingajuannut inissinneqartarput taak-kualu immikkooortuni siullermiittunit aappaanniitunillu amerlanerpaajunerat aarlerinartu-tut isigineqartariaqarpoq. Inuit Ataqatigiinni paasitinneqarnerput naapertorlugu kommu-nit ilaanni suliffissaaleqisunik nalunaarsuinermi immikkooortut pingajuanniittut ilanngun-neqartarunnaarsimapput. Tamanna ilu Moorner-soq Naalackersuisut akisinnaaneraat paa-

serukkalarparput, aamma taamaassimappat kommunini sorlarni qanoq nalunaarsuisoqartarnersoq ilanngullugu paaserusupparput.

Oqaluuserisarput manna kommunit akisussaaffiit ilaasoq nalunngilarput aamma suliniutit iluatsissappata kommunit suleqatigineqarnissaat saneqqunneqarsinnaangilaq.

Tamanna tunngavigalugu apeqqutigissavarput Naalakkersuisut massakut pilersaartaanni kommunit suleqatigineqarnerat qanoq ingerlanneqarnersoq?

Inuusuttut taama amerlatigisut suliffissaaleqinerat aammalu ilinniagaqarsimanatik suliffeqalersinnaanermut periarfissaasa killeqarnerat ilungersunarluinnartutut isigaarput, ilanngullugulu ilinniarnermik aallartitsigaluarlutik amerlavallaarujussuutut maanaannaq taamaatiinnartarnerat ajornartorsiutip annertusiartuinnarneranik kinguneqartussaavoq. Kaammattuillunilu qiimmasaasoqartariaqarpoq – ilinniarnert suugaluartulluunniit tamarmik naleqarput, assarsorluni atuagarsorluniluunniit ilinniarsimasut tamarmik inuiaqatigiinni atorfissaqartinneqarput.

Naalakkersuisut akissuteqaataat annerusumik oqaaseqarfiginngikkaluarlugit soorunami maluginiagassaavoq oqaluuserisassani imm. 20, tassalu naalakkersuisooqatigiit partiivisa siunnersuutaat, naalakkersuisunit tapersorsorneqartoq, immikkoortorlu 21 – illuatungiliuttuusugut siunnersuuterput – akuerineqassanngitsoq inassutigineqarluni.

Naalakkersuisut illuatungiliuttut siunnersuutaannut akissutaat pakatsinakujukkalarlugit, aporaaffissanik ujartuinissamut piffissaasorinngilarput, isumaqarpugulli Suliffeqarnermut Ataatsimiititaliap aamma uagut siunnersuutivut ilanngullugit nalilersortariaqaraat; soorlu avataaniit suliarortitsiniartunut akuersisarneq eqqarsaatigalugu, akileraartarnikkut aaq-qissusseqittariaqarneq eqqarsaatigalugu aammalu Nuna Oil-ip akiliunneqarluni uuliasiorniarnermi peqataasarnerata appartittariaqannginnera eqqarsaatigalugu.

Nunatsinni ilisimatusarnermut tunngasumik siunnersuuterput eqqarsaatigalugu Inuit Ata-qatigiit-niit pingaarnepaajutipparput nunatsinni ilinniarsiit ilinniartullu peqataatinneqar-tarnissaat. Isumaqarpugut tamanna aningaasaniit naleqarnerulersinnaasoq, tassami ilisimasanik piginnaanernillu peqalissagatta ukiorpasuaru iluaqutiginnaasatsinnik.

Ataatsimut isigalugu siunnerfigineqartut kusanartut akerlerineqarsinnaanngillat, akissuteqaatilli atuarnerani allaannginnami suna tamarmi ajunngitsoq aammalu suliniutinik nutaanik aallartitsinissaq pisariaqanngitsoq. Kisianni tamatta nalunngilarput taamaanngitsoq iliuseqartoqartariaqarneralu saneqqunneqarsinnaanngilluinnartoq.

Siunnersuutit oqaluuserisavut aallaavigalugit Inatsisartut aalajangiussassaat makkunanga tunngaveqartariaqartut isumaqarpugut:

- Pivisorsortiutisariaqarput; suliniutissatut aalajangiunneqartut timitalerneqarsinnaaneri pingaartinneqartariaqarpoq,
- Inuusuttut suliffissaaleqisut ilinniagaqarsimanngitsullu immikkut sammineqartariaqarput, tassami suliffissaaleqisut akornanni 30-it inorlugit ukiullit amerlanerpaajupput taakkulu suliniuteqarfiginissaat pingaarnepaajuvoq,
- Arnat angutillu suliffissaqalernissamut naligiimmik periarfissinneqarnissaat eqqumaffisariaqarpoq, sanaartorneq tunisassiornerlu kisiisa pinnagit isumaginninnikkut meeqqallu isumagineqarnerisigut amerlanerujussuit sulisinneqartariaqarput,
- Inuusutissanik immitsinnut pilersornerput pimoorulluinnarlugu sammineqartariaqarpoq, taamaaliornikkut inuusutissanik eqqussuinerujussuatta annikillisarneqarsinnaanera periarfissaqarluarmat,
- Inuusutissarsiutinik suliffissanillu nutaanik ataavartunillu pilersitsinissaq qitiutinneqartariaqarpoq, pioreersuni suliffinnik nutaanik pilersitsisinnaaneq killeqarmat,

- Nunatta immikkoortuini tamani periarfissat naapertorlugit ineriartortitsinissaq piunasaqaataasariaqarpoq, nunattami immikkoortuini avannaani, qeqqani, kujataani Tunumilu periarfissat assigiinngisitaartut atorluarneqartariaqarput.

Ullumikkut oqallinnermi Inuit Ataqatigiinnut pingaaruteqarluinnarpoq Inatsisartuni ataatsimoorussilluta iliuuseqarnissarput, taamaattumik kaammattuutigissavarput siunnersuutit taakku marluk naalakkersuisooqatigiit partiiviniit imaluunniit illuatungiliuttuniit siunnersuutaanerat apeqqutaatinnagu inatsisartut ataatsimiititaliaanni ataatsimoortillugit suliarineqassasut isumaqatigiissutigineqarsinnaasullu ujartorneqassasut. Ataatsimiititaliamut suliaakkiissut annertuvoq, qulaajagassat arlaqassapput soorlu aningaasalersuinnermut tungasut allarpassuillu, taamaattumik inassutigissavarput ataatsimiititaliaq sulinissamut piffissaqartinneqassasoq naammattumik siunnersuutillu uku pineqartut aappassaaneerneqarnissat pilersaarutigineqartumiit kingusinnerussasoq.

Inatsisartuni kikkut ajugaasimaarnissat ajorsartinneqarnissaalluunniit matumani pingaaruteqanngilaq – pingaarutilik tassaavoq nutaamik neriuuteqalernissaq, suliffissat amerliartulernissaasa uppernassusilimmik aqutissiuunneqarnissaa, aningaasarsiornerup illuanut saatinnaasa minnerunngitsumillu Inatsisartuni suleqatigiissinnaanerup takutinneqarnissaa. Qiimmassaasoqartariaqarpoq tamannalu Inuit Ataqatigiit-niit assut peqataaffigerusupparput!